

Nr 431.

Av herr **Vennersten**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 323, med förslag till förordning angående handel med skattefri sprit m. m.

I proposition nr 323 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till statsmonopol å handeln med skattefri sprit, vilken inom riket skulle få utövas allenast av statens sprithandelskommission eller av densamma antagna återförsäljare.

Ifrågavarande förslag till ny lagstiftning för reglerande av handeln med den skattefria spriten motiveras i propositionen framför allt med nödvändigheten utav att bekämpa den växande användningen av denaturerat brännvin som berusningsmedel, ett missbruk som lär ha ökat i samband med de restriktioner, som pålagts det till förtäring saluhållna brännvinet. Härutinnan har föredragande departementschefen uttalat sin anslutning till den av nykterhetskommittén hävdade uppfattningen, att kontrollåtgärder icke låta sig effektivt genomföras, utan att tillhandahållandet av den skattefria spriten blir lagd i samma hand, där kontroll- och denatureringsbefogenheten finnes. Departementschefen hade i detta avseende uppdragit en parallell med rusdrycksförsäljningen, varifrån man hämtat erfarenhet om att någon fullt genomförd kontroll icke kunde åstadkommas med mindre jämväl partihandeln med dessa drycker utövas av ett för privat vinning ointresserat organ. Departementschefen har icke velat uttala, att man från tillverkarnas sida skulle ha förvänta någon uppsätlig illojalitet vid försäljningen av den skattefria spriten, men på grund av den restriktiva rusdrycksförsäljningslagstiftningen komme de helt visst omfattande försöken att anskaffa sprit på olagliga vägar att behöva mötas med

synnerligen effektiva kontroll- och denatureringsåtgärder, vilka i sin tur icke skulle undgå att återverka på tillverkarnas affärsintressen.

Som en förebyggande åtgärd har Kungl. Maj:t därför velat införa statsmonopol å handeln med den skattefria spriten.

Det förefaller emellertid, som om man med detta förslag siktat åtskilligt över målet. Visserligen har i propositionen gjorts gällande icke blott att statens fiskaliska intresse fordrade kontrollens effektiva upprätthållande utan även att konsumentintresset och till och med sulfitspritproduktionen själv skulle komma att tillgodoses genom monopolet. Det synes likväl föreligga anledning att befara, att man för nykterhetssträvandenas genomförande är på väg att prisgiva såväl producent- som handelsintressena och i grund och botten även konsumentintresset. Av de uttalanden i monopolfrågan, som inkommit till kommerskollegium från olika sammanslutningar inom industri och handel, torde angivna förhållande kunna anses ådagalagt. För egen del har kommerskollegium, som funnit strävandena att förebygga missbruk av den skattefria spriten böra vinna allt beaktande, uttalat i sitt utlåtande den 27 augusti 1917, att kollegium icke kunnat finna några skäl anförda för och sålunda icke blivit övertygat om att monopolinstitutionen skulle på något sätt utgöra en nödvändig förutsättning för realiserandet av dessa strävanden. Såvitt kollegium kunde se, borde inga svårigheter föreligga att förlägga kontrollen över sulfitspriten till de olika fabrikerna och att därjämte tillämpa särskilda föreskrifter för handeln med den skattefria spriten, föreskrifter av huvudsakligen den art, som av kontrollstyrelsen föreslagits. Kollegium har dock jämväl ifrågasatt, huruvida dessa långt gående bestämmelser, vilka givetvis komme att försvåra konsumtionen av teknisk sprit och motorsprit, verkligen vore i allo av behovet påkallade för vinnande av syftet att begränsa missbruket.

Som bekant utfärdade Kungl. Maj:t sedermera den 25 september 1917 författningar i huvudsaklig överensstämmelse med kommerskollegii hemställan. Kontrollen över handeln med motorsprit blev sålunda närmare utformad i särskild kungörelse angående försäljning av motorsprit. För övrig skattefri sprit skulle återigen med någon modifikation gälla de gamla bestämmelserna i denatureringsförordningen.

Utan att närmare vilja ingå på det anmärkningsvärda uti att genom den nu framlagda propositionen det sålunda grundlagda kontrollsystemet skulle komma att förkastas föga mer än ett halvt år efter det författningarna trätt i kraft, har jag endast velat framhålla, att, därest kontrollen å övrig skattefri sprit befunnits otillfredsställande, det dock bort ligga betydligt närmare till hands att fortsätta på den nyligen

inslagna vägen med kontrollföreskrifter utan monopol, än att utan påvisbara tvingande skäl tillgripa denna sistnämnda från näringslivets sida så kraftigt bekämpade anordning. Erfarenheterna från motorspritsens tillhandahållande torde, åtminstone så vitt framgår av propositionen, icke giva skäl förmoda, att icke ett ur nykterhetssynpunkt fullt tillfredsställande resultat skulle vara att förvänta även utan en monopolinstitution, vars praktiska konsekvenser helt visst torde kunna betecknas såsom minst sagt obestämbara.

Ur rent formell synpunkt torde några svårigheter icke möta att borteliminera monopolinstitutionen ur det för riksdagen framlagda författningsförslaget, vilket för övrigt i huvudsak synes ansluta sig till de förut gällande föreskrifterna rörande motorsprit.

På grund av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 323 angående handel med skattefri sprit m. m. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästkommande lagtima riksdag av förslag till förordning angående handel med skattefri sprit i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser angående försäljning av motorsprit.

Stockholm den 7 maj 1918.

Axel Vennersten.